

conținut joc de clar-obscure relații dintre personajele, tot timpul prezente în scenă. Un asemenea „joc de societate”, dificil prin antecedentele biografice ce trebuie sugerate cu finețe, poate străluci doar prin aportul unor actori marcanți și bine antrenați la cerințele teatrului de analiză psihologică. Fără a întruni o distribuție ideală, montarea izbutește o performanță: creează iluzia omogenității în interpretarea unor actori care renunță la veleități solistice în favoarea creației colective. Minuțios elaborate, trăsăturile distinctive ale personajelor (într-un timp record de repetiții — trei săptămâni, cifră surprinzătoare în raport cu durata pregătirilor altor spectacole) se adună în câteva compoziții clare: Mircea Bașta (Charles Stanton) se impune în prim plan prin prezență și greutate scenică, secondat de Gina Petrini (Freda Caplan) care, după o lungă absență, este în continuare sigură pe sine, — distanță și ironică după tiparul personajului respectiv. Anca Verești (Olwen Peel) se păstrează cu obstinație stranie și sofisticată, repetind un personaj inventat mai de mult; Cătălina Pintilie (Betty) e decorativă și deocamdată nu își pretinde mai mult, ceea ce e regretabil; Emmerich Schäffer (Gordon) dezamăgește prin corectitudine și pasivitate, iar George Oancea (Robert Caplan) în rolul cel mai frumos și cel mai ingrat din piesă, izbutește cel mai puțin să exprime identitatea personajului, prima victimă a „virajului periculos”. Mimi Enăceanu (Miss Mockridge) într-o apariție episodică, dă culoare și o vioiciune particulară tradiționalului rol englezesc de domnișoară bătrână, deșteaptă, birfitoare și impecabil educată. Dacă, luat în parte, fiecare portret își dezvăluie cusururi (poate și fiindcă unii actori jucând atât de rar își pierd inevitabil antrenamentul) tabloul, în ansamblu, posedă o înșușire reală: convinge și amuză.

Teatrul de stat Ploiești

TRAGEDIA SPANIOLĂ

de Thomas Kyd

Teatrul Renașterii engleze oferă mari pete albe pe harta repertoriilor noastre. Când secretariatul literar al unui teatru, sau un regizor, se îndreaptă fără teamă spre elisabethani — avem o prezumptivă dovadă de largire a orizontului cultural, de maturizare intelectuală. Din fericire, pentru cunosători și amatori, Teatrul Renașterii Engleze într-o utilă selecție, (două volume) se află de mai

mult timp în librării, în excelente și inspirate traduceri. Ce rost mai are atunci să-l aduci pe scenă doar într-o *lectură*, cu palide veleități teatrale, dominată în principal de amatorism și lipsă de finalitate?

Încercarea teatrului din Ploiești de a reprezenta *Tragedia spaniolă* a fost coplesită de grandioasele dimensiuni ale textului, iar rezultatul, mărginit doar la bunăvoința actorilor — fără îndoială silitori — și mai ales la intențiile pedagogice ale regizoarei Zoe Anghel-Stanca. Breviar al multor teme shakespeareene, tragedia singeroasă a lui Thomas Kyd modelează într-o poezie sălbatecă și de un retorism baroc cele mai năstrușnice și fantastice situații, preluate apoi pe rînd de alții: aflăm aici duhul nerăzbunat al celui ucis clamindu-și dreptatea; ezitarea, tergiversările celui chemat să răzbune crima; pedepsirea ucigașilor prin înțeparea unei piese, capcană pentru ticăloși, ș.a.m.d. S-ar putea alcătui și un dicționar „genealogic” al personajelor shakespeareene: — strămoșii lui Lear, Hamlet, Horațiu, Polonius și Banquo, sînt conturați aici în linii naive dar exacte. Tema Răzbunării, devine pirghia, motorul întregii acțiuni, *Tragedia spaniolă* fiind un lanț neîntrerupt de atrocități, orori spectaculoase, punițiuni, totul într-un vîrtej de cruzime, singe și în umbra misterioasă a morții, — căci precum se știe, aici personajele mor, fără excepție, rînd pe rînd.

Piesa răsună de invective și metafore cosmice, de comparații demonologice și lamentouri romantice; tiradele vin în cascadă; diversitatea limbajului și coloratura tumultuoasă a personajelor, de o mult înflorată liniaritate, impun de la sine excepționala teatralitate a acestei piese elisabethane. Violeța, frenezia în acțiune, trepidăția în brutalitate, colorează cu un fast poetic exorbitant, fresca semnificativă a barocului elisabethan.

Montarea unui asemenea text presupune în primul rînd *interpretare*, direcție estetică, demonstrație teatrală. Animarea personajelor este o sarcină grea, linia convențională a staturii lor atletice, cu greu își poate afla comparații. Despre asemenea personaje, Fluchère notează cu finețe: „singele curge, dar sufletul rămîne intact: omorul, masacrul într-un anume fel desfată... oroarea este din punct de vedere chimic, pură”. Clipa monologului hamletian încă nu sosise, aripa meditației, fiorul neliniștei nu atinge niciodată fresca lui Kyd. Asemeni tabloului lui Bosch „Fascinația Răului și a Blasfemiei” monstruosul este inocent, cruzimea farmecă prin frumusețe.

Eventual, temă de studiu pentru anul Shakespeare la Institutul de Teatru, *Tragedia spaniolă* se poate dovedi fără îndoială utilă cercetării aplicate, exercițiului școlar; inclusă pe un afiș în condițiile văzute recent, rămîne o aventură riscantă și mai ales îndoielnică. În primul rînd nu a fost guvernată de autoritate artistică, apoi nici de știință teatrală.

Reținem în schimb decolul debutantului în scenografie Ion Dogar Marinescu: o construcție arhitecturală geometrică ce împarte locurile de joc cu o reușită naivitate convențională, izbutind totodată să le reunească, în jurul unei scări centrale, — maniheist dispusă în adăpostirea sau respingerea pe treptele ei metaforice, a inocenților și vinovaților. Decorul e dominat de iluzia optică dincolo de logica acțiunii, ceea ce corespunde pe undeva structurilor barocului. Vizibil lipsiți de tutelă regizorală, actorii evoluează cu incertitudine, lăsați pradă celor mai diferite porniri personale, sau maniere, poate învățate, poate copiate... În afara monștrii, ca atare, s-au relevat însușirile native ale unor tineri realmente înzestrați: Silvia Năstase Dumitrescu (Bellimperia), Eusebiu Ștefănescu (Lorenzo) și Costică Drăgănescu (Horatio). Corneliu Revent în rolul lui Hieronimo, rol tipic ca o mostră genetică pentru Lear și Hamlet la un loc, — a fost cu totul depășit de sarcinile scenice și în egală măsură derutat. În aceeași măsură, Vera Moisescu (Isabella) în postură de victimă a fost cu monotonică violentă.

Să trecem deci această *Tragedie spaniolă* (în frumoasa traducere a lui Dan Duțescu) la capitolul pierderi, cu nădejdea că teatrul lui Kyd, Marlowe sau Ford, va oferi într-o zi un spectacol bogat și surprinzător. Poate se va întâlni cineva cu „Bătrînul doctor Faust” al lui Marlowe mai iute chiar decît bănuim, și ne va compensa acest Kyd... Trebuie să existe un echilibru în artă, ca și în natură...

Mira Iosif

ZÎMBESC...

RÎD...

Doamne, cîte ginduri serioase nu s-au desfășurat pe seama acestui gen ușor, cîte anchete nu s-au întocmit, cîte mese rotunde nu s-au consumat! De cînd se tot discută despre perisabilitatea sa, genul a căpătat și clasici, cupletele — unele — au intrat în antologie, iar nasul lui Tănase stă alături de busturile așilor teatrului românesc. Așa că introducerea teoretică circumstanțială fiind de mult epuizată ne vom opri la acest „Nicuță la... Tănase”.

La revistă, și titlul incluzînd o poantă, faptul e de bun augur... Nicuță Tănase — poate cel mai cunoscut jurnalist în înțelesul bun al cuvîntului, are un antrenament uriaș în dezvăluirea ipostazelor comicului contemporan. Foiletoanele sale, schițele, nuvelele, toate dezvăluie personalitatea scriitorului-

O scenă cu Aurelian Andreescu

gazetar, atît de abil în abordarea celor mai variate genuri, cînd romancier, cînd dramaturg, cînd (vezi revista) autor de cuplete. Poți identifica în presă și în literatură acest „stil Nicuță”, amestec de candoare dulce și cinism, de suavitate și violență satirică.

Spectacolul de la Tănase e scris în colaborare cu Marin Traian, umorist consecvent, scriitor pentru copii, adulți și... toate vîrstele, cu o la fel de bogată practică a actualității. În sfîrșit, sub semnul acestui „duo”, firesc am așteptat mai întîi și mai întîi — *actualitatea*. Pe care am întîlnit-o de astă dată. Pentru că ea lipsea de obicei din spectacolele de revistă, ea era „refrenul” prezent în toate cronicile, în toate observațiile. Acum spectacolul de la „174” ne servește o cantitate apreciabilă, și ce e important, cel mai ades transfigurată artistic în forme și formule inedite în care ipostaza critică e totodată ingenioasă și îndrăzneată. Desigur că la revistă, și ca autor trebuie să ții seama de disponibilitățile trupei — (nu foarte bogată în actori de „proză”). Așa că materialul a fost dedicat Stelei Popescu (actriță vîndînd o forță comică complexă, mereu în ascendență de formă), lui H. Nicolaide (subtil, original comentator al umorului cu o manieră cu totul proprie), lui Puiu Călinescu (bufon modern excepțional, de o inventivitate comică fabuloasă; hazul lui poate place multora, sau e total respins de alții — deci e un actor fără cale de